

Програмування

ТЕМА 11. МНОЖИНИ

Множини

Тип множини використовують у задачах, у яких має значення тільки належність або неналежність елемента деякій множині.

В основному реалізація множин у програмуванні повторює відомі операції та відношення для множин у математиці.

Множини, є такими, що змінюються (mutable).

Носій типу множина

Множина позначається включенням її елементів у фігурні дужки через кому.

$\{x_1, \dots, x_n\}$.

Порожня множина позначається `set()`, щоб уникнути плутанини зі словниками.

Нехай множина M є носієм типу елементів t .

Тоді носієм типу множини елементів типу t буде

$M_s = 2^M$ – множина всіх підмножин множини M .

Основні операції для МНОЖИН

Операція	Опис
$\{x_1, \dots, x_n\}$	Створити множину з елементів $x_1, \dots, x_n$
set()	Порожня множина
set(x)	Перетворення x у множину (x повинно належати типу, що ітерується)
$a \mid b$	Об'єднання множин $a \cup b$
$a \& b$	Перетин множин $a \cap b$
$a - b$	Різниця множин $a \setminus b$
$a \wedge b$	Симетрична різниця множин a та b
len(a)	Довжина a – кількість елементів у множині
min(a)	Найменший елемент множини a
max(a)	Найбільший елемент множини a
a.copy()	Повертає копію множини a

Основні відношення для МНОЖИН

Для множин визначено відношення з $Rel = \{==, !=, >, <, >=, <= \}$ а також $in, not\ in$.

Відношення $a == b$ означає рівність множин.

Відношення $a != b \equiv \text{not } (a == b)$.

Відношення $a < b$ означає включення множини a у множини b .

Відношення $a <= b$ означає нестроге включення множини a у множини b .

Відношення $a > b \equiv b < a$.

Відношення $a >= b \equiv b <= a$.

$x \text{ in } a == \text{True}$, коли x входить у a

$x \text{ not in } a == \text{True}$, коли x не входить у a

Основні інструкції для МНОЖИН

Для множин визначено присвоєння та виведення.

a = b, print(a)

Введення не визначено, тому треба вводити множину поелементно.

Визначено також цикл по всіх елементах множини

for x in a:

P

Приклад

Перевірити, чи складаються 2 рядки s_1 та s_2 з одних і тих же символів. Тобто, чи справедливе твердження, що кожний символ s_1 входить у s_2 та кожний символ s_2 входить у s_1 .

Додаткові операції для МНОЖИН

Операція	Опис
<code>a.union(b)</code>	Об'єднання множин $a \cup b$, те ж саме, що й $a b$
<code>a.intersection(b)</code>	Перетин множин $a \cap b$, те ж саме, що й $a \& b$
<code>a.difference(b)</code>	Різниця множин $a \setminus b$, те ж саме, що й $a - b$
<code>a.symmetric_difference(b)</code>	Симетрична різниця множин a та b , те ж саме, що й $a \wedge b$

Додаткові відношення для МНОЖИН

Відношення	Опис
<code>a.isdisjoint(b)</code>	True, коли перетин a та b – порожня множина, те ж саме, що й $a \& b == \text{set}()$
<code>a.issubset(b)</code>	Чи є a підмножиною b , те ж саме, що й $a \leq b$
<code>a.issuperset(b)</code>	Чи є b підмножиною a , те ж саме, що й $b \leq a$

Додаткові інструкції для МНОЖИН

Інструкція	Опис
<code>a.add(x)</code>	Додає елемент <code>x</code> до множини <code>a</code>
<code>a.remove(x)</code>	Видаляє елемент <code>x</code> з множини <code>a</code> . Якщо елемента немає у множині, - дає помилку
<code>a.discard(x)</code>	Видаляє елемент <code>x</code> з множини <code>a</code> , якщо цей елемент є у множині
<code>a.pop()</code>	Видаляє довільний елемент з множини <code>a</code> . Якщо множина порожня та в ній немає жодного елемента, - дає помилку
<code>a.clear()</code>	Видаляє всі елементи з множини <code>a</code>
<code>a.update(b)</code>	Оновити <code>a</code> значенням об'єднання <code>a</code> та <code>b</code> . Те ж саме, що й <code>a = a b</code>

Додаткові інструкції для множин.2

Інструкція	Опис
<code>a.intersection_update(b)</code>	Оновити a значенням перетину a та b . Те ж саме, що й $a = a \& b$
<code>a.difference_update(b)</code>	Оновити a значенням різниці a та b . Те ж саме, що й $a = a - b$
<code>a.symmetric_difference_update(b)</code>	Оновити a значенням симетричної різниці a та b . Те ж саме, що й $a = a \wedge b$

Незмінні множини frozenset

У Python окрім звичайних множин є також множини, що не змінюються (immutable), frozenset.

Для створення такої множини треба писати

`frozenset(t)`, де `t` – вираз типу, що ітерується.

Для `frozenset` визначено всі ті ж основні операції, відношення та інструкції, що й для звичайних множин `set`.

Також визначені додаткові операції та відношення, наведені вище.

Не визначені тільки додаткові інструкції.

`frozenset` можуть фігурувати у виразах разом із звичайними множинами. При цьому результат виразу буде того типу, до якого належить перший операнд операції (`set` або `frozenset`).

`frozenset` використовують тоді, коли множина після створення не змінюється і потрібна більша швидкодія у порівнянні з використанням звичайних множин `set`.

Множиноутворення

Множиноутворення (set comprehension) – це вираз, результатом якого є множина.

Множиноутворення схоже на спискоутворення та словникоутворення.

Вираз має такий синтаксис:

`{e(x) for x in t if F}`

- де $e(x)$ – вираз, t – вираз типу, що ітерується, F – умова.

Python вибирає всі x з t , які задовольняють умову F , додає у множину $e(x)$ та повертає отриману множину.

Якщо умова F відсутня, то $if F$ опускають.

Приклад «Тур коня»

«Тур коня». Знайти шлях шахової фігури «кінь» з поля шахової дошки (x, m) на поле (y, k) , де x, y - вертикалі (позначаються літерами від а до h), m, k - горизонталі (позначаються цифрами від 1 до 8).

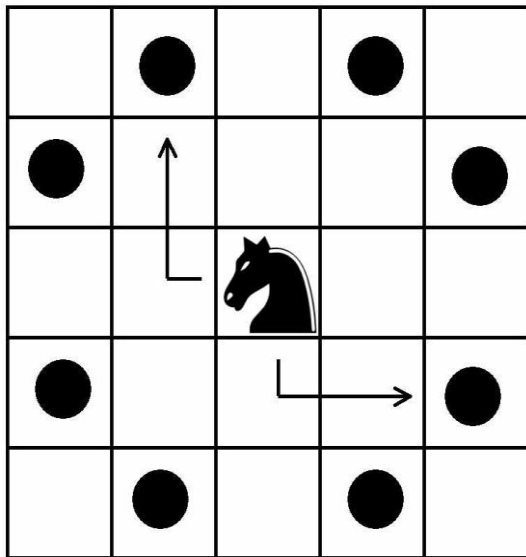
Програма, яку ми розбирали у попередній темі, знаходила шлях коня, але цей шлях був неоптимальний через вибір наступного ходу, починаючи з початку списку ходів.

Побудуємо програму, яка буде знаходити більш оптимальний шлях.

Приклад «Тур коня».2

На i -му кроці будуємо граничну множину полів шахової дошки, яких кінь може досягти з початкової позиції за i кроків.

Коли у множину потрапляє кінцеве поле, йде повернення до початкової позиції з побудовою шляху.

2	3	4	1	2	1	4	3
3	2	1	2	3	2	1	2
2	3	2	3		3	2	3
3	2	1	2	3	2	1	2
2	3	4	1	2	1	4	3
3	2	3	2	3	2	3	2
4	3	2	3	2	3	2	3
3	4	3	4	3	4	3	4

Резюме

Ми розглянули:

1. Множини: носій, основні операції, відношення та інструкції для множин.
2. Додаткові операції, відношення та інструкції для множин.
3. Множини, що не змінюються.
4. Множиноутворення.

Де прочитати

---

1. Обвінцев О.В. Інформатика та програмування. Курс на основі Python. Матеріали лекцій. – К., Основа, 2017
2. A Byte of Python (Russian) Версія 2.01 Swaroop С Н (Translated by Vladimir Smolyar),
<http://wombat.org.ua/AByteOfPython/AByteofPythonRussian-2.01.pdf>
3. Марк Лутц, Изучаем Python, 4-е издание, 2010, Символ-Плюс
4. Python 3.4.3 documentation
5. Бублик В.В., Личман В.В., Обвінцев О.В.. Інформатика та програмування. Електронний конспект лекцій, 2003 р.,
6. http://www.python-course.eu/python3_sets_frozensets.php